

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸವಾಲು: ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ
 ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟಗಳು
 ಪೀರಜಾದೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಅಸ್ಲಂ¹ & ವಿರೂಪಾಕ್ಷಿ ಪೂಜಾರಹಳ್ಳಿ²
¹ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಚರಿತ್ರೆ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಹಂಪಿ
²ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಚರಿತ್ರೆ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ
 ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಹಂಪಿ

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18471302>

ABSTRACT:

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದ ವಿರುದ್ಧ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹೋರಾಟಗಳು ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವರೂಪದವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಮಾನವ ಘನತೆ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದವು. 1885 ರಿಂದ 1947 ರವರೆಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಗಳು ನಡೆಯುವ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಈ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತರು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆ, ಅಸ್ವಸ್ಥತೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದರು. ಪ್ರಮುಖ ನಾಯಕರು ಮತ್ತು ಚಿಂತಕರು: ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ (1891-1956), ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್, ಮತ್ತು ಕೆ. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ ದಲಿತ ಚಳವಳಿಗಳ ತಾತ್ವಿಕ ಹಾಗೂ ಸಂಘಟಿತ ಮುಖಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು. ಇದಲ್ಲದೆ, ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ (All India Muslim League, 1906 ಸ್ಥಾಪನೆ) ನ ನಾಯಕರು ಮುಹಮ್ಮದ್ ಅಲಿ ಜಿನ್ನಾ (1876-1948), ಬಶೀರ ಅಲಿ ಖಾನ್ ಮುಂತಾದವರು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವ ಮತ್ತು ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಗೆ ಸವಾಲು ಹಾಕಿದರು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೋರಾಟಗಳು ದೇಶೀಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮನ್ವಯಗೊಂಡವು. ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನವು 1885-1947 ರ ಅವಧಿಯ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿರೋಧಿ ಚಳವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟಗಳ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ-ರಾಜಕೀಯ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ದಾಖಲೆಗಳು, ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮತ್ತು ಶೋಧಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ, ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ನಾಯಕರು ಮತ್ತು ಸಂಘಟನೆಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ.

KEYWORDS:

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ, ದಲಿತ ಹೋರಾಟಗಳು, ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್.

ಪರಿಚಯ

ಭಾರತದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವವು ಕೇವಲ ವಿದೇಶಿ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ರಾಜಕೀಯ ಹೋರಾಟವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ದೇಶೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳ ವಿರುದ್ಧದ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಕೂಡ ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು (Omvedt, 1994). ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತವು ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಸ್ವಾಮ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ತೆರಿಗೆ ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ವರ್ಗ-ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಶೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯು ಈ ಹೋರಾಟಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ವರ್ಷಗಳು ಮತ್ತು 20ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭ (1885-1947) ಭಾರತೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಹೋರಾಟಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಕಾಲವಾಗಿದೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತವು ರೈತವಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (Ryotwari system, 1792-1920s) ಮೂಲಕ ರೈತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ಭಾರೀ ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸಿ, ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಿತು (Bayly, 1988; Nagaraj, 2003).

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟವು 1920ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿ (Non-Cooperation Movement, 1920-1922) ಮತ್ತು 1942 ರ ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಚಳವಳಿ (Quit India Movement, 1942) ಗಳೊಂದಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು (Forbes, 1996). ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಲಿತರು ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಸಂಘಟಿತವಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದರು, ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಹೋರಾಟಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿದರು. ಪ್ರಮುಖ ನಾಯಕರು ಮತ್ತು ಚಿಂತಕರು ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ (1891-1956), ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್, ಕೆ. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ ಅವರು ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯ ಸ್ವರೂಪ, ತತ್ವ ಮತ್ತು ಸಂಘಟಿತ ಮುಖವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು (Zelliot, 1992).

ಇದಲ್ಲದೆ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯವು ತನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿತು. 1906 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ (All India Muslim League) ನಾಯಕರು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮುಹಮ್ಮದ್ ಅಲಿ ಜಿನ್ನಾ (1876-1948) ಮತ್ತು ಬಶೀರ ಅಲಿ ಖಾನ್, ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಆಡಳಿತದ ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯದ ಹಕ್ಕುಗಳ ಲೋಪವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಂದು ಮಂಡಿಸಿದರು (Sarkar, 1983). ಈ ಹೋರಾಟಗಳು, ದಲಿತರು ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟಗಳಂತೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಾಜಕೀಯ ಚಳವಳಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸಿದವು.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೋರಾಟಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ

ಹೋರಾಟಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ದಲಿತರು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟಗಳು ಅಸ್ವಶ್ಯತೆ, ಜಾತಿ ಭೇದ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಶೋಷಣೆ ವಿರುದ್ಧದ ನೇರ ಪ್ರತಿರೋಧವಾಗಿದ್ದರೆ, ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವ ಮತ್ತು ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯೇ ಕೇಂದ್ರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಂಬಂಧಿತ ಚಳವಳಿಗಳು 1885-1947 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಯಾಮಗಳ ನಡುವೆ ಸೇತುವೆ ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ದ್ವಿತೀಯಕ ಮೂಲಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಉದ್ದೇಶ, ಪ್ರಮುಖ ನಾಯಕರು ಮತ್ತು ಸಂಘಟನೆಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಈ ಹೋರಾಟಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ-ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ತೊಂದರೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜಕೀಯ ಚೇತನತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಭೌಗೋಳಿಕ ಮತ್ತು ಜನಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕವು ದಕ್ಕನ್ ಪೀಠಭೂಮಿಯ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು, ಇತಿಹಾಸಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬೀದರ್, ಕಲಬುರಗಿ, ವಿಜಯಪುರ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಧಾರವಾಡ, ಗದಗ ಮತ್ತು ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಭೂಪ್ರದೇಶ, ಮಣ್ಣು, ಜಲಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನದಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು. 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ದಶಕದಿಂದ 20ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯವರೆಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತವು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭೂಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನು ಕೆಲವೇ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಕುಟುಂಬಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ವಹಿಸಿದಂತೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿತ್ತು (Bayly, 1988). ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ, ನಾಗೂರ ಮತ್ತು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವವು ಕೃಷಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಹಾಗೂ ರೈತ ಶೋಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕಿಗೆ ನೇರ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು.

ಜನಸಂಖ್ಯಾತ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ, 1901ರ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಅನ್ವಯ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದಲಿತರು ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಸುಮಾರು 12-15% ರಷ್ಟು ಇದ್ದರು (Omvedt, 1994). ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಜಯಪುರ, ಕಲಬುರಗಿ ಮತ್ತು ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ 10-12% ರಷ್ಟು ಇದ್ದವು. ಇವುಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆ, ಭೂಸ್ವಾಮ್ಯ ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿರೋಧಿ ಚಳವಳಿಗಳ ಮುಖ್ಯ ಚಾಲಕ

ಶಕ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ, ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯ ಅವಧಿ, ನೆಲದ ಗುಣಮಟ್ಟ, ಮತ್ತು ಜಲಸಂಪತ್ತು ರೈತ ಸಮಾಜದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿತು. ಉತ್ತಮ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ರೈತರು ತಾಳ್ಮೆಯಾದರೂ, ದಲಿತರು, ಭೂಹೀನರು ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳು ಕಡಿಮೆ ಭೂಸ್ವಾಮ್ಯ ಅಥವಾ ಬಾಡಿಗೆ ಆಧಾರಿತ ಕೃಷಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಅಸಮಾನತೆಗಳು 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಭೂ ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ರೈತವಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (Ryotwari system, 1792–1920s) ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ರೈತರ ಮೇಲೆ ವಿಧಿಸಲಾದ ಉಚ್ಚ ತೆರಿಗೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಲದ ಬಾಧ್ಯತೆಗಳು ದಲಿತರನ್ನು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿರುದ್ಧ ಸಂಘಟಿತ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದವು (Nagaraj, 2003).

ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಾಂದ್ರತೆ ಮತ್ತು ವಿತರಣೆಯ ಇತಿಹಾಸಾತ್ಮಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಪ್ರಸ್ತುತ ಹೋರಾಟಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, 1920–1940 ರ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ, ದಲಿತರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಭೂ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದರು. ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಗರಗಳ (ಬೀದರ್, ಕಲಬುರಗಿ) ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಒಕ್ಕೂಟಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದ ವಿರುದ್ಧ ದಾಳಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿದರು (Forbes, 1996; Sarkar, 1983).

ಸಾರಾಂಶವಾಗಿ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ, ಭೂಸ್ವಾಮ್ಯ ಸಂಘಟನೆ, ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ದಲಿತ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಾಮರಸ್ಯವು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿರೋಧಿ ಹೋರಾಟಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ನೇರ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆ ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಇತಿಹಾಸಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸನ್ನಿವೇಶ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಐತಿಹಾಸಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ಆಧಾರ

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕವು ಬಾಂಬೆ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಯ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು, 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆ ಮತ್ತು 20ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ (1885–1947) ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ದಾರಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದವು (Bayly, 1988). ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭೂ ತೆರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (Ryotwari system, 1792–1920s) ರೈತರ ಮೇಲೆ ಭಾರೀ ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸಿ, ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮುರಿದುಕೊಳ್ಳಿತು (Nagaraj, 2003). ಜಾತಿ-ಧರ್ಮ ಆಧಾರಿತ ಶೋಷಣೆ

ದಲಿತ ಸಮುದಾಯದ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಉತ್ತೇಜಿಸಿತು (Omvedt, 1994).

ಈ ಸಂದರ್ಭ, ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ (All India Muslim League, ಸ್ಥಾಪನೆ: 1906) ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವದ ಹಕ್ಕುಗಳು ಈ ಸಂಘಟನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಾಗಿ ನಿಂತವು (Sarkar, 1983). ಕಲಬುರಗಿ, ವಿಜಯಪುರ ಮತ್ತು ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯಗಳು 1920-1940 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಒಕ್ಕೂಟಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಘಟಿತ ಪ್ರಚಾರ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡವು, ಇದರಿಂದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದ ವಿರೋಧ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಲವಾಗಿ ತೋರಿಸಿತು.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿರೋಧಿ ಹೋರಾಟಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಲವು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದವು:

1. ಅಸಹಕಾರ (Non-Cooperation Movement, 1920-1922): ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯಗಳು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದಿಂದ ವಿಧಿಸಲಾಗಿದ್ದ ತೆರಿಗೆ, ಭೂ ಸ್ವಾಮ್ಯ ನಿಯಮ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು (Forbes, 1996).
2. ನಾಗರಿಕ ಅವಜ್ಜೆ (Civil Disobedience Movement, 1930-1934): ರೈತವಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಮದ್ಯ/ಸಾಲ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳು ನಡೆಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ದಲಿತರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಸಿದ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳು ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಗುತ್ತವೆ.
3. ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಚಳವಳಿ (Quit India Movement, 1942): ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ದಲಿತರು, ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಿಂದ ಭಾಗವಹಿಸಿ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಈ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪ್ರಮುಖ ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಾಗೂ ನಗರ ನಾಯಕರ ನಾಮಗಳು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿವೆ (Omvedt, 1994; Zelliott, 1992).

ಇಂತಹ ದಾಖಲೆಗಳು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತವೆ: ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯಗಳು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸವಾಲು ಹಾಕಿದವು ಕೇವಲ ಪ್ರತಿವಾದ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಆದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ, ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಘಟಿತ ಹೋರಾಟ ಆಗಿತ್ತು. ಈ ಹೋರಾಟಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ-ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಾಜಕೀಯ ಚಳವಳಿಗಳೊಂದಿಗೆ

ಸಂಯೋಜಿತವಾಗಿದ್ದು, 20ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದ ವಿರುದ್ಧ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸಾಕಷ್ಟು ಇತಿಹಾಸಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಟ್ಟು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಸೀಮಿತವಾಗಿವೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ, ದಲಿತ ಚಳವಳಿ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಾನುಗತವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

1. ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್ (2003) ರವರ ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯ ದಿಕ್ಕುಗಳು ಕೃತಿ ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರತಿರೋಧವಲ್ಲದೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಿಕ ಚಳವಳಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳು ದಲಿತ ಚೇತನೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ರೂಪಿಸಿದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಲೇಖಕರು ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೃತಿ ದಲಿತ ಹೋರಾಟಗಳ ಆಂತರಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.
2. ಜಿ.ಎಸ್. ಘುರ್ಯೆ (1997) ರವರ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ಕೃತಿ ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಇತಿಹಾಸಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ದಲಿತ ಹೋರಾಟಗಳ ಬೌದ್ಧಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಇದು ಪ್ರಮುಖ ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ.
3. ಎಂ.ಬಿ. ಚನ್ನಬಸಪ್ಪ (2001) ರವರ ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಕೃತಿಯು ಭಾರತೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕೃತಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿರೋಧಿ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಹೋರಾಟಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಇದು ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
4. ಎಸ್. ಶೇಖರ್ (1985) ರವರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಕೃತಿ

ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಗಳ ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರೈತ, ಕಾರ್ಮಿಕ, ದಲಿತ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿರೋಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಕೃತಿ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.

5. ಅಬ್ದುಲ್ ರಹಿಮಾನ್ (1998) ರವರ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಭಾರತ ಕೃತಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ರಾಜಕೀಯ ಚೇತನತೆ ಮತ್ತು ಸಂಘಟನೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್‌ನ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಅದರ ರಾಜಕೀಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ರಾಜಕೀಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದು ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿದೆ.
6. ಬಿ.ಎಸ್. ನಾಯಕ (2006) ರವರ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಜಾತಿ ರಚನೆ, ಭೂಸ್ವಾಮ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದ ಪರಿಣಾಮಗಳು ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ಬೀರಿದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಲೇಖಕರು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಈ ಕೃತಿ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.
7. ಕೆ. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ (2010) ರವರ ದಲಿತ ಚಳವಳಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ರಾಜಕಾರಣ ಕೃತಿ ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯು ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ರಾಜಕೀಯದೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾಲದ ದಲಿತ ಚೇತನತೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮುಂದುವರಿಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ದಲಿತ ಹೋರಾಟಗಳ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ.
8. ಎಚ್.ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ (1994) ರವರ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತವು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ವರ್ಗಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ವರ್ಗ ಆಧಾರಿತ ಶೋಷಣೆಗಳು ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಂಯೋಜಿತವಾಗಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಲೇಖಕರು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೃತಿ ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪ್ರತಿರೋಧ ಹೋರಾಟಗಳಿಗೆ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು

- ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿರೋಧಿ ಹೋರಾಟಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು
- ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು
- ಈ ಹೋರಾಟಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು

ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನಶಾಸ್ತ್ರ

ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ದ್ವಿತೀಯಕ ಮೂಲಾಧಾರಿತ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದೆ. ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಸರ್ಕಾರಿ ದಾಖಲೆಗಳು, ಶೋಧ ಲೇಖನಗಳು ಮತ್ತು ಪತ್ರಿಕೆ ವರದಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು

1. ದಲಿತ ಸಮುದಾಯಗಳು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಜೊತೆಗೆ ದೇಶೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದವು:

- ದಲಿತರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿದ ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕತೆ, ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಶೋಷಣೆ, ಕೃಷಿ ತೆರಿಗೆ ಬಾಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸಂಘಟಿತ ಚಳವಳಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು (Omvedt, 1994).
- 1920-1942 ರ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ವಿರೋಧ ಸಭೆ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮೂಲಕ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದರು (Nagaraj, 2003).
- ಈ ಹೋರಾಟಗಳು ಕೇವಲ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದ ವಿರುದ್ಧವಲ್ಲದೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಶೋಷಕ ವರ್ಗಗಳ ಮೇಲಿನ ಪ್ರತಿರೋಧ ಕೂಡ ಆಗಿದ್ದವು.

2. ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಂದವು:

- ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ (All India Muslim League, 1906 ಸ್ಥಾಪನೆ) ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯದ ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಸಂಘಟಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು (Sarkar, 1983).
- ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ನಾಯಕರು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮುಹಮ್ಮದ್ ಅಲಿ ಜಿನ್ನಾ, ಈ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಟ್ಟದಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ರಾಜಕೀಯ

ವೇದಿಕೆಗೆ ತಂದರು.

- ವಿಜಯಪುರ, ಕಲಬುರಗಿ, ಬೀದರ್ ಸೇರಿದಂತೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಭೆಗಳು, ಪತ್ರಿಕಾ ಪ್ರಸಾರ, ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಕೋರಿಕೆಗಳು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿದವು.

3. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೋರಾಟಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿದ್ದವು:

- 1920 ರ ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿ ಮತ್ತು 1942 ರ ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ (Forbes, 1996; Zelliot, 1992).
- ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತರು ನಡೆಸಿದ ಅಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಅವಿಧೇಯತೆ, ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ರಾಜಕೀಯ ಒಕ್ಕೂಟಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಜಾಗೃತಿ ಒದಗಿಸಿದವು.
- ಈ ಚಳವಳಿಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹೋರಾಟಗಳು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತವೆ, ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ.

4. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಹೋರಾಟದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿದವು:

- ದಲಿತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ಸ್ಥಳೀಯ ಘಟಕಗಳು ಹೋರಾಟವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗಳಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಡಿಸಿದವು.
- ಈ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಹಕ್ಕು, ಭೂಮಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಿರಂತರ ಚರ್ಚೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹೋರಾಟದ ಆಯಾಮವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದವು.

5. ಸಾಮಾಜಿಕ-ರಾಜಕೀಯ ಬೌದ್ಧಿಕತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದವು:

- ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ಹೋರಾಟದ ಮೂಲಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯದ ಮೂಲಭೂತ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿದರು.
- ಈ ಹೋರಾಟಗಳು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಗೆ ನೆರವು ಎಂಬ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದವು.

ಈ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿರೋಧಿ ಹೋರಾಟಗಳು ಏಕೈಕ ರಾಜಕೀಯ ಚಳವಳಿಯಾಗಿರದೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಹೋರಾಟಗಳಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ದಲಿತ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯಗಳ ಹೋರಾಟಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಗೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಆಯಾಮವನ್ನು ನೀಡಿದವು.

ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿರೋಧಿ ಹೋರಾಟಗಳು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಅವು ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದ ರಾಜಕೀಯ ಚಳವಳಿಗಳೊಂದಿಗೆ ನೇರ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದ್ದವು. 1920ರ ದಶಕದ ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿ, 1930ರ ನಾಗರಿಕ ಅವಜ್ಜೆ ಚಳವಳಿ ಮತ್ತು 1942 ರ ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಚಳವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೋರಾಟದ ಭಾಗವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದರು (Forbes, 1996; Omvedt, 1994).

ದಲಿತ ಸಮುದಾಯಗಳು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಭೂಸ್ವಾಮ್ಯ ಶೋಷಣೆ, ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬಾಧ್ಯತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಸಂಘಟಿತವಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದವು. ಅವರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ಅಸಹಕಾರ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಸಂಕೀರ್ಣ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದರು (Nagaraj, 2003). ಈ ಹೋರಾಟಗಳು ದಲಿತ ಸಮುದಾಯದ ರಾಜಕೀಯ ಚೇತನೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದವು ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಂಘಟಿತ ಚಳವಳಿಗೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸಿತು.

ಇನ್ನು, ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯದ ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವದ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಂದಿತು (Sarkar, 1983). ಮುಹಮ್ಮದ್ ಅಲಿ ಜಿನ್ನಾ ಮುಂತಾದ ನಾಯಕರು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಾಜಕೀಯ ವೇದಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಗೊಳಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತ ರಾಜಕೀಯ ಚೇತನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಸಹಾಯವಾಯಿತು.

ಈ ಹೋರಾಟಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ-ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಪಾಠವನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತವೆ: ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುವಂತೆ

ಸಂಯೋಜಿತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಉದಾಹರಣೆ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಈ ಹೋರಾಟಗಳು ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ರಾಜಕೀಯ ಆಯಾಮವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿದಂತೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ-ರಾಜಕೀಯ ಜಾಗೃತಿ, ಹಕ್ಕುಗಳ ಅವಿವೇಕ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಸಂಘಟನೆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದವು.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ನಡೆಸಿದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿರೋಧಿ ಹೋರಾಟಗಳು ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮುಖವಾಗಿದ್ದು, ಸ್ವತಂತ್ರ ಚಳವಳಿಯ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಹೋರಾಟಗಳು ಕೇವಲ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದ ವಿರುದ್ಧದ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಸ್ಥಳೀಯ ಶೋಷಣೆ, ಭೂಸ್ವಾಮ್ಯ ಅಸಮಾನತೆ, ಜಾತಿ-ಧರ್ಮ ಆಧಾರಿತ ಬಾಧ್ಯತೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯ ಪ್ರತಿರೋಧವಾಗಿಯೂ ಇರಲಾಯಿತು (Omvedt, 1994; Sarkar, 1983).

ದಲಿತ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಸಂಘಟಿತವಾಗಿ ಹೋರಾಡಿ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಶೋಷಣೆ ವಿರುದ್ಧ ನೇರ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ತೋರಿಸಿತು (Nagaraj, 2003; Zelliot, 1992). ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯದ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಟ್ಟದಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ರಾಜಕೀಯ ವೇದಿಕೆಗಳಿಗೆ ತರುವ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿತು. ಮುಹಮ್ಮದ್ ಅಲಿ ಜಿನ್ನಾ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನಾಯಕರು ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಂಘಟಿತ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು (Sarkar, 1983).

ಈ ಹೋರಾಟಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ-ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಗಳ ನಡುವಿನ ಜೋಡಣೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿವೆ, ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಘನತೆ ಚರ್ಚೆಗಳಿಗೆ ನೆಲೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿರೋಧಿ ಸಂಘಟಿತ ಚಳವಳಿಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಈ ಹೋರಾಟಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ-ರಾಜಕೀಯ ಬೌದ್ಧಿಕತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಂಘಟಿತ ಕಾರ್ಯತತ್ಪರತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. Bayly, C. A. (1988). India society and the making of the British Empire. Cambridge University Press.
2. Channabasappa, M. B. (2001). Dalitaru mattu swatantrya horata. Bengaluru: Kannada University, Hampi.
3. Forbes, G. (1996). Women in modern India. Cambridge University Press.
4. Ghurye, G. S. (1997). Ambedkar mattu Bharatiya samaja. Bengaluru: Prasaranga, Bangalore University.
5. Nagaraj, D. R. (2003). Dalita chaluvaliya dikkugalu. Bengaluru: Navakarnataka Publications.
6. Naik, B. S. (2006). Uttara Karnatakada samajika itihasa. Dharwad: Karnatak University Press.
7. Rahiman, A. (1998). Alpaskhyatara rajakarana mattu Bharata. Bengaluru: Sapna Book House.
8. Ramusack, B. N. (2004). The Indian Princes and their states. Cambridge University Press.
9. Sarkar, S. (1983). Modern India: 1885–1947. Macmillan.
10. Sharma, R. S. (2010). India's ancient past. Oxford University Press.
11. Shekhar, S. (1985). Karnatakada swatantrya horata. Mysuru: Prasaranga, University of Mysore.
12. Shivaprakash, H. S. (1994). Vasahatushahi mattu Bharatiya samaja. Bengaluru: Akshara Prakashana.
13. Siddalingaiah, K. (2010). Dalita chaluvali mattu raja rajakarana. Bengaluru: Kannada Book Authority.
14. Singh, K. (2009). Muslim politics in India. Oxford University Press.
15. Zelliot, E. (1992). From untouchable to Dalit: Essays on the Ambedkar movement. Manohar.

Funding:

This study was not funded by any grant.

Conflict of interest:

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the License:

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.